



LIETUVOS RESPUBLIKOS SPECIALIŲJŲ TYRIMŲ TARNYBA

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

Aplinkos ministerijai

Kopija
Lietuvos Respublikos Seimo Aplinkos
apsaugos komitetui

E. pristatymo informacinė sistema

ANTI KORUPCINIO VERTINIMO IŠVADA DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2017 M. LAPKRIČIO 30 D. NUTARIMO NR. 972 „DĖL PREKYBOS VALSTYBINIUOSE MIŠKUOSE PAGAMINTA ŽALIAVINE MEDIENA IR MIŠKO KIRTIMO LIEKANOMIS TVARKOS APRAŠO PATVIRTINIMO“ PAKEITIMO“ PROJEKTO NR. 18-15466(4)

2019 m. birželio d. Nr. 4-01-

Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba (toliau – Specialiųjų tyrimų tarnyba), atsižvelgdama į teisės aktu numatomo teisinio reglamentavimo svarbą visuomeniniams santykiams miškų ūkio srityje, savo iniciatyva atliko Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. lapkričio 30 d. nutarimo Nr. 972 „Dėl Prekybos valstybiniuose miškuose pagaminta žaliavine mediena ir miško kirtimo liekanomis tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ projekto Nr. 18-15466(4) (toliau – Projektas) antikorupcinį vertinimą.

Atkreiptinas dėmesys, kad Specialiųjų tyrimų tarnyba 2019 m. gegužės 29 d. buvo atlikusi ankstesnio Projekto varianto (Nr. 18-15466(3)) antikorupcinį vertinimą¹, tačiau Projektu atsižvelgta tik į dalį Specialiųjų tyrimų tarnybos teiktų pastabų, taip pat Projektu siūlomos ir naujos nuostatos.

¹ Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/5869ab7181d811e98a8298567570d639?jfwid=120wzthool>;

Atlikus Projekto antikorupcinį vertinimą nustatyta, kad Projekto nuostatos, sudarančios sąlygas itin mažomis kainomis parduoti valstybiniuose miškuose pagamintą medieną, gali sukelti ilgalaikius padarinius aukcionuose parduodamos medienos kainoms ir lemti ilgalaikius valstybės nuostolius. Įgyvendinant Projektą taip pat gali susidaryti situacija, kad valstybiniuose miškuose pagamintos medienos pardavėjai patirs nepagrįstų administracinių nuostolių. Neatmetama prielaida, kad Projekto siūlymai gali būti naudingi atskiroms interesų grupėms, o dalis juo siūlomų nuostatų gali prieštarauti galiojantiems teisės aktams.

Dėl Projekto teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Projekte siūloma Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimą Nr. 972 (toliau – Vyriausybės nutarimas) papildyti 2 punktu ir nustatyti, kad „<...> šio nutarimo 1 punktu patvirtinto Prekybos valstybiniuose miškuose pagaminta žaliavine mediena ir miško kirtimo liekanomis tvarkos aprašo 35 punkto nuostatos² netaikomos 2019 metų II pusmečiui vykdomuose aukcionuose ilgalaikėms ir pusmetinėms sutartims sudaryti. 2019 metų II pusmečiui vykdomuose aukcionuose ilgalaikėms ir pusmetinėms sutartims sudaryti (išskyrus pakartotinius aukcionus) pardavėjo nustatoma pradinė žaliavinės medienos ir miško kirtimo liekanų kaina yra lygi paskutiniojo įvykusio pusmetinio aukciono parduoto atitinkamo sortimento ar miško kirtimo liekanų vidutinei svertinei kainai, sumažintai 20 proc.“

Specialiųjų tyrimų tarnybos nuomone, minėtos Projektu siūlomos nuostatos svarstytinios keliais aspektais:

Vyriausybės nutarimu numatomas žaliavinės medienos sortimentų ir miško kirtimų liekanų pradinės kainos aukcionuose ilgalaikėms ir pusmetinėms sutartims (toliau – aukcionai) sudaryti sumažinimas konkrečiam laikotarpiui Projektą lydinčiuoju dokumentu grindžiamas aplinkybėmis, kad įvertinus nuo 2019 metų pradžios stipriai *sumažėjusias* žaliavinės medienos ir miško kirtimo liekanų kainas (atskiriems sortimentams fiksuotas iki 40 proc. kainos mažėjimas), minėtu Projekto siūlymu *siekama išvengti pakartotinių aukcionų organizavimo bei sumažinti su tuo susijusių pirkėjų ir pardavėjų administracinę našta*.

Specialiųjų tyrimų tarnyba atkreipia dėmesį, kad pagal Projekto 17.2 punkto nuostatas pirkėjas turi teisę siūlyti iki 20 procentų mažesnę, nei pradinė pardavėjo pasiūlyta, kainą, o pagal Projekto 20 punkto nuostatas, neįvykus aukcionui arba aukciono metu pardavus mažiau kaip 50 procentų planuotų parduoti atitinkamų sortimentų ar miško kirtimo liekanų kiekio, pardavėjas, iš anksto su EMPS administratoriumi suderinęs laiką, organizuoja pakartotinį aukcioną šio skyriaus 13–19 punktuose nustatyta tvarka, kuriame pradinę medienos kainą sumažina 20 procentų. Šiuo

² Projekto 35 punktas nustato, kad „Medienos pradinė kaina yra lygi paskutiniojo įvykusio aukciono parduoto atitinkamo sortimento ar miško kirtimo liekanų vidutinei svertinei kainai“.

atveju atkreipiame dėmesį, kad pakartotinio aukciono metu pagal minėtas projekto nuostatas taip pat suteikiama teisė siūlyti iki 20 procentų mažesnę nei pradinė pardavėjo pasiūlyta kaina.

Taigi, Specialiųjų tyrimų tarnybos nuomone:

1.1. *Projektas sudaro prielaidas aukcionuose žaliavinę medieną ir miško kirtimo liekanas parduoti itin mažomis kainomis*, o tai, atsižvelgiant į Projektą lydinčiajame dokumente pateiktus argumentus (kad nuo 2019 metų pradžios stipriai (iki 40 procentų) sumažėjo žaliavinės medienos ir miško kirtimo liekanų kainos) leidžia daryti išvadas, kad aukcionuose pardavus valstybiniuose miškuose pagamintą medieną *valstybė gali patirti itin didelių nuostolių*;

1.2. *Projektu siūlomų nuostatų taikymas turės ilgalaikius padarinius valstybiniuose miškuose pagamintos žaliavinės medienos ir miško atliekų kainoms*: Projektu siūlomos nuostatos turėtų poveikį ne tik 2019 metų II pusmečio aukcionuose parduodamos medienos kainoms, bet, atsižvelgiant į Projekto 35 punkto nuostatas (kad *medienos pradinė kaina yra lygi paskutiniojo įvykusio aukciono parduoto atitinkamo sortimento ar miško kirtimo liekanų vidutinei svertinei kainai*), ir vėlesniais metais (2020 m. ir vėliau) organizuojamuose aukcionuose parduodamos medienos kainai (kadangi nustatant pradinę kainą būtų atsižvelgiama į anksčiau vykusio aukciono rezultatus).

Atsižvelgdami į aukščiau išdėstytą (1.1) pastabą manytume, kad Projektu siūlomų nuostatų įgyvendinimas gali lemti, kad valstybė patirs *ilgalaikius nuostolius dėl valstybiniuose miškuose pagamintos medienos pardavimo itin mažomis kainomis*.

1.3. Atkreipiame dėmesį, kad Projekto 31 punkto nuostatos nustato *pardavėjo teisę neteikti medienos pardavimui pakartotiniame aukcione trumpalaikėms sutartims sudaryti*, jei pradinė medienos kaina tampa mažesnė už tiesiogines medienos ruošos išlaidas, tačiau analogiškos pardavėjo teisės dėl medienos neteikimo pardavimui aukcionuose ilgalaikėms ir pusmetinėms sutartims sudaryti Projektas nenustato (plačiau žiūrėti 2 pastabą).

Taigi, galima daryti išvadą, kad aukcionams ilgalaikėms ir pusmetinėms sutartims sudaryti *pardavėjas privalės teikti medieną pardavimui net ir tuo atveju, jeigu medienos ruošos išlaidos bus didesnės negu medienos pardavimo kaina (kitai sakant, valstybė ne tik negaus pajamų iš medienos pardavimo, bet turės prisiimti dalį išlaidų, susijusių ir patirtų dėl parduotos medienos paruošimo pardavimui)* (pabraukta - mūsų).

Šiuo aspektu Projekto nuostatas galima traktuoti, kaip sudarančias prielaidas ne tik nuostolių dėl valstybės turto pardavimo atsiradimui, bet ir kaip sudarančias prielaidas nepagrįstų administracinių nuostolių dėl valstybinio turto pardavimo atsiradimui (kitai sakant, nuostolingai bus parduodamas ne tik valstybės turtas, bet nuostolius patirs ir įsipareigojimus dėl tokio turto pardavimo įgyvendinantys asmenys). Specialiųjų tyrimų tarnybos nuomone, šiuo atveju Projektu siūlomos nuostatos nederą su Lietuvos Respublikos miškų įstatymo (toliau – Įstatymas)

nuostatomis, kad miškų ištekliai būtų naudojami racionaliai ir suteikti šaliai didžiausią socialinę ir ekonominę naudą.

1.4. Aukščiau išdėstyta 1.3 pastaba leidžia daryti netiesioginę prielaidą, kad Projekto nuostatos teisę dalyvauti aukcionuose ilgalaikėms ir pusmetinėms sutartims sudaryti turintiems asmenims³ sudaro išskirtines valstybiniuose miškuose pagamintos medienos įsigijimo sąlygas.

2. Projekto VI skyriuje reglamentuojama aukcionų trumpalaikėms sutartims sudaryti organizavimo tvarka, o 31 punkte numatoma, kad pakartotiniai aukcionai organizuojami tol, kol mediena parduodama, o pardavėjas turi teisę neteikti medienos pardavimui pakartotiniame aukcione, jei pradinė medienos kaina tampa mažesnė už *tiesiogines medienos ruošos išlaidas*.

Specialiųjų tyrimų tarnybos nuomone, teisinio aiškumo požiūriu šios Projekto nuostatos svarstyti tuo aspektu, kad neaišku kas ir kokia tvarka turėtų apskaičiuoti „tiesiogines medienos ruošos išlaidas“. Be to, jeigu šias išlaidas nustatyti turėtų Valstybinės miškų urėdijos teritoriniai padaliniai, kyla rizika, kad skirtinguose padaliniuose apskaičiuojant medienos ruošos išlaidas bus taikoma skirtinga praktika. Kita vertus, manytume, diskutuotinas ir sąvokos „tiesioginės medienos išlaidos“ turinys: Projektu siūlomos nuostatos suponuoja, kad tokios išlaidos apimtų tik su žaliavinės medienos paruošimu (pavyzdžiui: miško kirtimo darbais) susijusias išlaidas, tačiau, mūsų nuomone, šiuo atveju nebūtų įvertinamos ir / ar atsižvelgiama į išlaidas, kurias valstybė patyrė iki miško kirtimo darbų organizavimo, pavyzdžiui: į valstybės patirtas ilgalaikes išlaidas, susijusias su miško sodinimu, priežiūra, apsauga nuo kenkėjų, kitų neigiamų padarinių ir kt. Atsižvelgdami į tai manytume, kad svarstyti, ar minėti klausimai Projektu neturėtų būti aptariami plačiau.

Taip pat atkreipiame dėmesį, kad su minėtomis Projekto nuostatomis susijusios išimties taikymo neatskleidžia ir Projektu siūlomo teisės akto 3 priedo „Žaliavinės medienos ir (ar) miško kirtimo liekanų trumpalaikė pirkimo-pardavimo sutartis“ turinys.

3. Pagal Projekto 20 ir 32 punktų nuostatas pakartotiniuose aukcionuose pardavėjas pradinę medienos kainą privalo mažinti 20 procentų.

Specialiųjų tyrimų tarnybos nuomone, siekiant užtikrinti Įstatymo nuostatų (kad miškų ištekliai būtų naudojami racionaliai ir suteikti šaliai didžiausią socialinę ir ekonominę naudą, o žaliavinė mediena ir miško kirtimo liekanos būtų parduodamos už didžiausią kainą) Projektas galėtų nustatyti pardavėjo teisę pradinę medienos pardavimo kainą mažinti iki tam tikros ribos (pavyzdžiui, *jeigu išanalizavus aukciono duomenis galima daryti prielaidą, kad pasiūlius 10 procentų mažesnę kainą mediena bus galima parduoti pakartotiniame aukcione, lieka neaišku,*

³ Pagal galiojančio Prekybos valstybiniuose miškuose pagaminta žaliavine mediena ir miško kirtimo liekanomis tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. lapkričio 30 d. nutarimu Nr. 972, 7 punkto nuostatas aukcionuose ilgalaikėms sutartims sudaryti dalyvauti gali tik nuolatiniai (t.y. ne mažiau kaip 3 metus kasmet medieną pirkę) medienos pirkėjai; taip pat tokia teisė suteikiama pirkėjams, įgyvendinantiems arba per paskutiniuosius 3 metus iki aukciono pradžios įgyvendinusiems projektus, kuriems suteiktas regioninės svarbos projekto statusas.

kodėl tokiu atveju pardavėjas turėtų kainą mažinti ne 10, bet 20 procentų), tačiau konkretų sprendimą dėl kainos turėtų argumentuotai priimti medienos pardavėjas.

Šiuo atveju siūlytume apsvarstyti minėtų Projekto nuostatų tikslinimą, kad „pakartotiniuose aukcionuose pardavėjas, *atsižvelgęs į paskutiniojo aukciono rezultatus, taip pat įvertinęs situaciją rinkoje bei vadovaudamasis efektyvaus ir racionalaus valstybės turto naudojimo principais, turi teisę iki 20 procentų sumažinti pradinę medienos pardavimo kainą*^{4c}“.

Direktorius

Žydrūnas Bartkus

Gintas Kerbelis, tel. (8 706) 63 294, el. p. gintas.kerbelis@stt.lt

⁴ Tokias nuostatas nustato galiojančio Prekybos valstybiniuose miškuose pagaminta žaliavine mediena ir miško kirtimo liekanomis tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. lapkričio 30 d. nutarimu Nr. 972, 33 punktas. Prieiga internetu: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/7a140710d69a11e7910a89ac20768b0f>.